

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

18 בנובמבר 2014

901

כ"ה בחשוון התשע"ה

עמוד

הצעת חוק עבודת הנוער (תיקון מס' 17 והוראת שעה), התשע"ה-2014 390

הצעת חוק עבודת הנוער (תיקון מס' 17 והוראת שעה), התשע"ה-2014

1. תיקון סעיף 1 בחוק עבודת הנוער, התשי"ג-1953¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף ו(א), ההגדרה "פנקס עבודה" – תימחק.
2. תיקון סעיף 8 בסעיף 8 לחוק העיקרי, לפני ההגדרה "מוסד רפואי מוסמך" יבוא:

"אישור רפואי" – אישור מאת רופא משפחה או רופא מורשה, לפי העניין, המתייחס לכשירותו של הנער לעבודה, בלי שייכלל בו מידע רפואי אחר;
3. תיקון סעיף 11 בסעיף 11(3) לחוק העיקרי, הסיפה החל במילים "האישור יירשם" – תימחק.
4. תיקון סעיף 12 בסעיף 12(ב) לחוק העיקרי, במקום "בפנקס העבודה של הנער" יבוא "אישור רפואי שבו יפורטו", במקום "ובל שינוי" יבוא "הנובעת משינוי" ובמקום הקטע החל במילים "ויביא אותם" עד המילים "תשי"ט-1959" יבוא "ויביא אותו לידיעת ההורים, המעסיק".

ד ב ר י ה ס ב ר

בפנקס העבודה לבחינת המועצה לענייני נוער עובד, אשר הוקמה מכוח סעיף 30 לחוק ותפקידה ליעץ לשר הכלכלה בכל עניין הנוגע לחוק זה (להלן – המועצה לענייני נוער). לאחר שרוב חברי הוועדה הגיעו למסקנה כי הצורך בפנקס העבודה וההליך הקשור אליו הם מיותרים וניתן להשיג את מטרת החוק בדרך אחרת יעילה וקלה יותר, המליצו חברי המועצה לבטל את החובה שבסעיף 28(א) לחוק ובמקביל לקבוע כי לא יועסק נער אלא אם כן הציג למעסיק תעודת זהות שלו או של הוריו וכן אישור רפואי בדבר כשירותו לעבודה. כמו כן המליצה הוועדה כי על המעסיק לשמור העתק ממסמכים אלה במקום העבודה שבו מועסק הנער, בכל תקופת העסקתו ועד שנה לאחר סיום ההעסקה.

הצעת החוק מיישמת את המלצות מועצת הנוער בעניין זה.

לפיכך, בשל הנטל הבירוקרטי המיותר ומאחר שניתן להשיג את מטרת הסעיף בדרך יעילה יותר, מוצע למחוק את ההגדרה של "פנקס עבודה" בסעיף 1 לחוק וכן לבטל את חובת הוצאת פנקס העבודה כאמור בסעיף 28 לחוק.

סעיפים מוצע להגדיר את המונח "אישור רפואי" 2 ו-3 ולהבהיר בכך כי האישורים הרפואיים שעל הנער להציג לפני המעסיק יכללו רק מידע הנוגע לכשירות הנער לעבוד ולא מידע רפואי מעבר לכך וזאת לשם הגנה על פרטיותו של הנער. כמו כן, מאחר שמוצע לבטל את חובת פנקס העבודה, מוצע לתקן את סעיף 11(ב) (3) לחוק ולמחוק בו את החובה לרשום את האישור הרפואי שניתן לפי פסקה (2) לסעיף האמור, בפנקס העבודה.

סעיפים עם ביטול חובת הוצאת של פנקס העבודה, 4 ו-5 לשכת התעסוקה לא תהיה מעורבת עוד בהליך קבלת נער לעבודה. על כן, מוצע לתקן את סעיף 12(ב) לחוק, שעניינו בדיקה רפואית חוזרת ולמחוק

סעיפים סעיף 28 לחוק עבודת הנוער, התשי"ג-1953 1 ו-9 (להלן – החוק), כנוסחו היום קובע:

"פנקס עבודה"

28. (א) נער לא יועסק אלא אם קיים פנקס עבודה שהוצא לשמו על ידי שר העבודה, ועל המעסיק הראיה כי קיים פנקס כאמור. פנקס עבודה יוצא, ללא תשלום, על פי בקשה שהוגשה בצירוף המסמכים להוכחת גילו של הנער.

(ב) שר העבודה יקבע בתקנות את הנוהל להגשת בקשה לפנקס עבודה ואת דרך מסירתו, החזקתו והצגתו.

בפנקס העבודה של הנער נכללים, בין השאר, הפרטים האלה: האישור רפואי לעבודה המחייבת בדיקות התאמה לפי סעיף 11(ב) לחוק, וכן רישום מאת המוסד הרפואי המוסמך בדבר הגבלה בעבודה או כל שינוי לרעה במצב בריאותו של הנער לפי סעיף 12 לחוק.

לצורך קבלת פנקס עבודה, על הנער לגשת ללשכת העבודה לנוער כמשמעותה בחוק שירות התעסוקה, התשי"ט-1959 (להלן – חוק שירות התעסוקה), עם תעודת זהות שלו או של הוריו וכן עם אישור רפואי שהוא כשיר לעבודה. בהתאם למסמכים אלו, מונפק לנער פנקס עבודה.

מטרת החובה של הוצאת פנקס עבודה היא להבטיח פיקוח יעיל על קיום הוראות החוק.

העסקת נער בלי שהוצא לו פנקס עבודה היא עבירה פלילית. בנוסף, החוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב-2011 (להלן – החוק להגברת האכיפה), קובע כי ניתן יהיה להטיל עיצום כספי על העסקת נער ללא פנקס עבודה.

במסגרת הניסיון לצמצום ויעול ההליך, ביום י"ח בתמוז התשע"ג (26 ביוני 2013) הובאה שאלת הצורך

¹ ס"ח התשי"ג, עמ' 115; התשע"ד, עמ' 603.

5. בסעיף 13(ב) לחוק העיקרי, הסיפה החל במילים "וללשכת העבודה" – תימחק. תיקון סעיף 13
6. אחרי סעיף 16 לחוק העיקרי יבוא:
 "הצגה ושמירה של אישור רפואי (א) מעסיק לא יעסיק נער אלא אם כן הציג הנער לפניו אישור רפואי שניתן לפי סעיף 11(א), ואם העבודה מחייבת בדיקות התאמה, גם אישור רפואי שניתן לפי סעיף 11(ב)2).
- (ב) מעסיק ישמור במקום העבודה שבו מועסק הנער את האישור הרפואי שהוצג לפניו לפי סעיף קטן (א) או את העתקו, בתקופה שבה הנער מועסק אצלו ועד שנה לאחר סיום העסקתו; בתום התקופה האמורה יבער המעסיק את האישור הרפואי או את העתקו."

7. אחרי סעיף 24 לחוק העיקרי יבוא:
 "עבודת לילה בתקופת חופשת לימודים רשמית – הוראת שעה 24 א.א. (א) על אף הוראות סעיף 24, מעסיק רשאי להעסיק צעיר עד שעה 24:00 בתקופת חופשת לימודים רשמית, ובלבד שיחזיר את הצעיר לביתו בסיום העבודה, בעצמו או באמצעות אחר מטעמו.
- (ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על ענפי עבודה מסוימים או על עבודה מסוימת ששר הכלכלה קבע כי הם עלולים לפגוע בבריאותו, בשלומו או בהתפתחותו הגופנית, החינוכית, הרוחנית או המוסרית של הצעיר."

ד ב ר י ה ס ב ר

- קובע כי השר רשאי להתיר העסקת צעיר עד השעה 23:00 במקום שבו עובדים במשמורת.
- המועצה לענייני נוער המליצה לבחון את שינוי המדיניות לגבי העסקת צעירים כאמור בתקופת חופשות לימודים רשמיות וזאת בשל הניסיון שהצטבר במינהל הסדרה ואכיפה במשרד הכלכלה באשר לאופי עבודת בני הנוער ולצרכים שלה, בהתחשב בהיצע מקומות העבודה הרלוונטיים, והרצון לעודד תעסוקת נוער שעשויה למנוע הידרדרות לעבריינות ולמעשי אלימות.
- לפיכך, מוצע להוסיף לחוק את סעיף 24 א שיקבע כי בחופשת לימודים רשמית, יהיה ניתן להעסיק צעיר עד שעה 24:00, ובלבד שהמעסיק יחזיר את העובד לביתו בסיום העבודה, בעצמו או באמצעות אחר מטעמו.
- כמו כן מוצע לקבוע כי הוראה זו לא תחול על ענפי עבודה מסוימים או על עבודה מסוימת, ששר הכלכלה קבע כי הם עלולים לפגוע בבריאותו, בשלומו או בהתפתחותו הגופנית, החינוכית, הרוחנית או המוסרית של הצעיר.
- יצוין כי נציגי משרד הכלכלה הביאו נושא זה של העסקת צעירים עד השעה 24:00 לבחינת חברי המועצה לבריאות הילד ופדויאטריה של משרד הבריאות (להלן – המועצה לבריאות הילד), וביום כ' באלול התשע"ג (26 באוגוסט 2013) המליצו חברי המועצה האמורה לתמוך בתיקון מוצע זה לחוק, שכן לדעתם אין כל מניעה להתיר לצעירים מעל גיל 16 לעבוד בחופשות עד השעה 24:00
- בו את החובה לרשום בפנקס העבודה הגבלה בעבודה או שינוי לרעה במצבו הרפואי של הנער וכן את החובה של המוסד הרפואי המוסמך להביא אותם לידיעת לשכת העבודה לנוער.
- בסעיף 13 לחוק מוצע למחוק את החובה של מפקח העבודה האזורי לשלוח ללשכת העבודה הכללית שבאזור מועסק הנער, הודעה על תוצאות בדיקה רפואית.
- סעיף 6 בשל ההצעה לבטל את החובה להוציא פנקס עבודה, מוצע לקבוע שתי הוראות ביחס לאישור הרפואי: האחת, שמעסיק לא יעסיק נער אלא אם כן הציג הנער לפניו אישור רפואי שניתן לפי סעיף 11 לחוק, והשנייה, שהמעסיק ישמור במקום שבו מועסק הנער את האישור הרפואי שניתן לפי סעיף 11 או את העתקו, לאורך כל התקופה שבה הנער מועסק אצלו ועד שנה לאחר סיום העסקתו. שמירת האישור שנה לאחר סיום העסקתו של הנער מתחייבת לצורך אכיפה יעילה שכן הפיקוח מתבצע, לעתים, רק לאחר סיום יחסי העבודה בין הנער למעסיקו. לדוגמה כאשר הנער מגיש את תלונתו רק לאחר סיום ההעסקה.
- סעיף 7 סעיף 24(א) לחוק קובע כי נער לא יועסק ולא ירכול בלילה. בסעיף קטן (ב) מוגדר "לילה" כ"פרק זמן של 12 שעות שבין 20:00 ובין 8:00" לגבי ילד וצעיר שחוק לימוד חובה – התש"ט-1949, חל עליהם, ולגבי צעיר שחוק לימוד חובה אינו חל עליו "פרק זמן של 10 שעות שבין 22:00 ובין 06:00". כמו כן, סעיף 25(א) לחוק

- הוספת סעיף 27 ח2 8. אחרי סעיף 27 לחוק העיקרי, תחת כותרת פרק שביעי יבוא:
- "הצגת תעודת זהות 27ח. (א) מעסיק לא יעסיק נער אלא אם כן הציג הנער לפניו תעודת זהות שלו ואם הוא ילד – תעודת זהות של הוריו, שבה מופיעים פרטיו.
- (ב) מעסיק ישמור במקום העבודה שבו מועסק הנער, העתק של תעודת הזהות כאמור בסעיף קטן (א), בתקופה שבה הנער מועסק אצלו ועד שנה לאחר סיום העסקתו; בתום התקופה האמורה יבער המעסיק את העתק תעודת הזהות."
- ביטול סעיף 28 9. סעיף 28 לחוק העיקרי – בטל.
- תיקון סעיף 33ג 10. בסעיף 33ג(א) לחוק העיקרי –
- (1) פסקה (5) – תימחק;
- (2) אחרי פסקה 7 יבוא:
- "(8) העסיק צעיר עד שעה 24:00 ולא החזיר את הצעיר לביתו בסיום העבודה, בניגוד להוראות סעיף 24א2."
- תיקון סעיף 34 11. בסעיף 34 לחוק העיקרי, במקום "שלפי הרישום בפנקס העבודה הוא מועסק" יבוא "המועסק".
- תיקון חוק להגברת האכיפה של דיני העבודה 12. בחוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב–2011², בתוספת השנייה –
- (1) בחלק א' –
- (א) פרט (5) – יימחק;

ד ב ר י ה ס ב ר

- וכי לא ידוע על עבודה ספציפית העלולה לסכן בני נוער מבחינה בריאותית.
- סעיף 8 מוצע לקבוע כי מעסיק לא יעסיק נער אלא אם כן הציג הנער לפניו תעודת זהות שלו, ואם הוא ילד – תעודת זהות של הוריו, שבה מופיעים פרטיו. כמו כן מוצע לקבוע כי המעסיק ישמור העתק מתעודת הזהות האמורה בתקופה שבה הנער מועסק אצלו ועד שנה לאחר סיום העסקתו.
- סעיף זה מוצע כחלופה לחובת הצגת תעודת זהות לפני לשכת העבודה לפי תקנה 3 לתקנות עבודת הנוער (פנקס עבודה), התשנ"ו–1995. הצגת תעודת זהות על ידי העובד נחוצה לצורך בדיקה של המעסיק את גיל הנער לפני שהוא מתחיל להעסיקו.
- חובת השמירה של העתק תעודת הזהות נדרשת כדי שגורמי האכיפה יוכלו לוודא את גיל הנער בעת האכיפה וכן לוודא שהמעסיק אכן בדק את גיל הנער בטרם החל להעסיקו והשמירה כאמור במשך שנה לאחר סיום העסקתו נחוצה לצורך ייעול האכיפה, שכן היא מתבצעת לעתים רק לאחר סיום יחסי העבודה בין הנער למעסיק.
- סעיף 10 סעיף 33ג(א) לחוק קובע כי העובר על ההוראות המפורטות בו עובר עבירה שעונשה קנס כאמור בסעיף 61(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז–1977. במקביל
- למוצע בעניין העסקת צעיר עד שעה 24:00 בכפוף לכך שהמעסיק יחזיר את העובד לביתו בסיום העבודה, בעצמו או באמצעות אחר מטעמו, מוצע לקבוע הוראת עונשין בתוך סעיף 33ג(א) על מעסיק המפר את החובה כאמור להחזיר את הצעיר לביתו. יצוין כי מעסיק אשר העסיק נער אחרי השעה 24:00 עובר על הוראות סעיף 24 לחוק וצפוי לעונש בהתאם לסעיף 33א(2) לחוק, אף אם החזיר את הנער לביתו.
- כמו כן, פסקה 5 לסעיף האמור קובעת כי המעסיק נער "בלי שהוצא לו פנקס עבודה בהתאם להוראות סעיף 28", דינו – קנס כאמור.
- עם ביטול חובת הוצאת פנקס העבודה, מוצע לבטל גם את הוראת העונשין כאמור.
- סעיף 11 סעיף 34 לחוק קובע חוקה לגבי חובת תשלום שעות עודפות לנער העובד אצל שני מעסיקים. בשל ביטול חובת הוצאת פנקס העבודה, מוצע למחוק את המילים "שלפי הרישום בפנקס העבודה".
- סעיף 12 החוק להגברת האכיפה קובע כי יהיה ניתן, בתנאים הקבועים בו, להטיל עיצומים כספיים בשל הפרת החוקים שבתוספת לאותו החוק.

² ס"ח התשע"ב, עמ' 177.

(ב) אחרי פרט (6) יבוא:

"(א6) העסקת נער בלי לשמור אישור רפואי של הנער או העתק, בניגוד להוראות סעיף 16א(ב) לחוק עבודת הנוער;
(ב6) העסקת נער בלי לשמור העתק של תעודת זהות, בניגוד להוראות סעיף 27ח(ב) לחוק עבודת הנוער";

(2) בחלק ב' אחרי פרט (12) יבוא:

"(א12) העסקת צעיר עד שעה 24:00 בלי להחזירו לביתו בסיום העבודה, בניגוד להוראות סעיף 24א לחוק עבודת הנוער";

13. סעיפים 24 ו-33ג(א)(8) לחוק העיקרי, כנוסחם בסעיפים 7 ו-10(2) לחוק זה, ופרט 12א תוקף בחלק ב' לתוספת השנייה לחוק הגברת האכיפה של דיני העבודה, כנוסחו בסעיף 12(2) לחוק זה יעמדו בתוקפם שלוש שנים מיום פרסומו של חוק זה.
14. חוק זה יחול על מי שהחל להעסיק נער ביום תחילתו של חוק זה או לאחרי. תחולה

ד ב ר י ה ס ב ר

לבחון את יישומן ואת השלכותיהן על בני הנוער ועל שוק העבודה במהלך תקופה זו.

סעיף 14 מוצע לקבוע כי הוראות חוק זה יחולו על מי שהחל להעסיק נער ביום תחילתו של החוק או לאחרי.

השפעה על זכויות הילד

מטרתה של הצעת החוק בעניין ביטול חובת ההוצאה של פנקס עבודה היא למנוע סרבול בירוקרטי מיותר ואת טרטור הנער ללשכות התעסוקה לשם הוצאת הפנקס כאמור. עם זאת, ההצעה מביאה פתרון חלופי להצגת גילו של הנער ולהצגת אישורים רפואיים נדרשים לפני המעסיק, כדי להבטיח את קיום הוראות החוק. לכן, יש בהצעה כדי לשפר את השירותים המוקנים לנערים.

בעניין ההוראות לעניין העסקת צעיר עד שעה 24:00, כפי שפורט לעיל, הן המועצה לענייני נוער והן המועצה לבריאות הילד, המליצו על התיקון המוצע. כמו כן, התנאי להעסקת הצעיר הוא שהמעסיק או אחר מטעמו יחזיר את הצעיר לביתו בסיום העבודה.

כמו כן, שר הכלכלה יהיה רשאי לקבוע בתקנות כי לא יותר להעסיק צעיר עד שעה 24:00 בענפי עבודה מסוימים או בעבודה פלוגית, אם לדעתו עבודה כאמור עלולה לפגוע בבריאותו, בשלומו, או בהתפתחותו הגופנית, החינוכית, הרוחנית או המוסרית.

בשל ביטול חובת הוצאת פנקס העבודה, מוצע למחוק את פרט (5) לתוספת השנייה שבחלק א' לחוק להגברת האכיפה, הקובע הפרה בשל אי-הוצאת פנקס עבודה.

כמו כן, מוצע להוסיף לחלק א' לתוספת השנייה לחוק להגברת האכיפה את ההפרות של החובות שבסעיפים 16א(ב) ו-27ח(ב) לחוק, שעניינן העסקת נער בלי לשמור את האישור הרפואי ואת תעודת הזהות שהציג ושמחליפות כאמור את חובת הוצאת פנקס העבודה.

נוסף על כך מוצע להוסיף לחלק ב' לתוספת השנייה לחוק להגברת האכיפה, הוראה בדבר הפרת החובה של המעסיק להחזיר את הצעיר שמועסק עד שעה 24:00 לביתו בסיום העבודה, בעצמו או באמצעות אחר מטעמו.

יצוין, כי מעסיק אשר העסיק נער אחרי שעה 24:00, עובר על הוראות סעיף 24 לחוק, אף אם החזיר את הנער לביתו, ומשכן נכנס לגדרי חלק ג' שבתוספת השנייה לחוק להגברת האכיפה.

סעיף 13 מוצע לקבוע כי סעיפים 24 ו-33ג(א)(8) לחוק, כנוסחם בסעיפים 7 ו-10(2) להצעת החוק, ופרט 12א בחלק ב' לתוספת השנייה לחוק הגברת האכיפה של דיני העבודה, כנוסחו בסעיף 12(2) להצעת החוק יעמדו בתוקפם עד תום שלוש שנים מיום פרסומם. מדובר בהוראות לעניין העסקת צעירים עד שעה 24:00 בחופשות לימודים רשמיות, והן נקבעות כהוראת שעה למשך שלוש שנים, בהתאם להמלצת המועצה לענייני נוער ובמטרה

